

θέατρο

Ναύτες στή συνοδεία του Μενελάου.
Φωτογρ.: Κ. Φλέγκας

Θέατρο τής οδού Καπλανών 6. 1 με 30 Σεπτ. 9.30 μ. μ. Ευριπίδου ΤΡΩΑΔΕΣ.
Κατά διδασκαλίαν Τσαρούχη.

Βλέποντας κάθε βράδυ τήν παράσταση τών Τρωάδων, πού έστησεν ο Τσαρούχης και πού πραγματοποιήσαν ήθοποιοί εξαιρετικοί, κάμνοντας μέ άλλα άγόρια πότε τόν στρατιώτη τών νικητών Έλλήνων, υπό τόν Έσατζή Ταλθύβιον, πότε τόν ναύτη, στή συνοδεία του Μενελάου, αισθανόμουνα οτι μπαίνω σέ βραδινό χαμάμ μέ τά φώτα χαμηλά και μέ κεριά και λιβάνι νά καίει. Δέν είμαι θιασώτης καμιανης έλληνικότητας, άφου θεωρώ τόν δολοφονημένο Παζολίνι ή τόν Φελίνι, πού ζει άκόμα στή Ρώμη, περισσότερο Έλληνες άπό όλους αυτούς πού παριστάνουν τούς Έλληνες, τών Αθηνών, λογοτέχνες δήθεν, ή μή, άκαδημαϊκούς και διανοούμενους χωρίς ίχνος σώματος, αλλά αυτό τό πράγμα ήταν σπουδαίο έλληνικό στήσιμο γεγονότων. Πρώτα πρώτα λυπήθηκα τίς φαρμακαποθήκες, τά φαρμακεία, και τά κουτιά μέ τά ψυχοφάρμακα - όλα αυτά τά LUMINAL, LARGACTIL, τό VALIUM, τό STEDON, τό Άλκόν και τά άλλα τής σειρας, πού τόσο καιρό είχα τήν άτυχία νά γεύομαι στήν κάθε παράσταση θιάσου στήν Αθήνα. Μολονότι σιχαίνομαι τήν υγεία πού δίνει τό θράσος τής τσέπης, και ή μειωμένη αντίληψη για τό πεσμένο όραμα του γύρω χώρου, άσπάζομαι αυτό τό σταθερό, και άδρό στήσιμο, και τής Κασσάνδρας, και τής Άνδρομάχης, και τής Έκάβης, στήν παράσταση του Τσαρούχη. Στήσιμο πού θύμιζε και κινέζικο θέατρο, αλλά πού συναντούσε τήν βαθιά ψυχολογική γραμμή του τέλειου, σπάζοντας και ή Κασσάνδρα, και ή Άνδρομάχη στό βάρος πού φέρνουν οι μεγάλοι στίχοι πού έλεγαν. Πρώτη φορά είδα θέατρο έν θεάτρω στό μονόλογο τής μανίας τής Κασσάνδρας. Η Κασσάνδρα μιλάει και ο χορός και ή Έκάβη βλέπουν μιά ολόκληρη παράσταση. Μέ τά μισοσβησμένα όράματά της στήνει μιά παράσταση μέσα στήν παράσταση. Κι αυτό γίνε-

ται στις Τρωάδες του Εύριπιδή, κι όχι σέ κάποιο έργο του Σαίξπηρ. Κανείς και τίποτα δέ γινόταν από νάρθηκα, μέσα σέ γύψο ή άμίαντο. Ούτε ή Έκάβη μιλούσε από θρόνους, ούτε κανένα σοβαροφανές τόνισμα στή φωνή, και στό βάρος τών λέξεων, τών νοημάτων. "Όλα παραιτημένα και λυμένα, πράγμα πού μερικές βραδιές τό μάτι μου έπιανε κυρίες νά κοιτούν τό χώμα - δέν άντεχαν τήν άντιφροδίκη, άντιμπεργκμανική φρίκη τών ήρώων. Μερικοί θά καταμαρτυρούσαν και προσβολή τής αισθητικής τους. "Όλα πράγματα φυσικά και σοβαρά άφου χρόνια τά ψυχοφάρμακα έκαναν και δημιούργησαν μιά βάση τόσο ψευτική, όσο και άληθινή. "Ο Τσαρούχης μέ τίς Τρωάδες του μπορεί νά καυχιέται ότι έπραξεν τό "Ελληνικό Λούβρο. Και ότι έβαλε δυναμίτη σέ όλα τά εβραϊκά άνεβάσματα έργων, άρχαίων ή και σημερινών. "Ετσι καθώς όλα είναι παραδομένα και παραιτημένα ύπάρχει άκόμα έλπίδα γιά μιά μεγάλη ταραχή στά μάτια του τυφλωμένου χρόνια τώρα «κοινού». Μόνο πού οί μνημένοι πιά δέ θά μπορούν νά λυπούνται ή νά χαιρόνται μόνο αυτό, γιατί όλοι τώρα θά καταλαβαίνουν. Και ότι ο Εύριπιδής, εκεί πού βαθιά αϊώνες κοιμάται, θά χαμογέλασε κοιτώντας πρós τήν όδό Καπλανών πού βρέθηκε ένας Χριστιανός, ένα παιδί από τόν Πειραιά, νά τόν άφήσει - επιτέλους - κι αυτόν, σάν συγγραφέα, νά μιλήσει.

Γιώργος Χρονάς
28 Σεπτ. 1977

Γιώργου Μανιώτη: Παθήματα

Στή «Νέα Σκηνή» τῷ ΚΘΒΕ (30.11.77)

Ο Γιώργος Μανιώτης, από τό '70 έχει κυκλοφορήσει έξι βιβλία (2 ποιητικά και 4 μέ θεατρικά έργα). Τά Παθήματα, είναι τό πρώτο έργο του πού άνεβάζεται· έχει γραφτεί στή Θεσσαλονίκη και ή παράσταση βασίζεται στό όμώνυμο βιβλίο (έκδ. Κέδρος 1974) μέ τήν προσθήκη μιάς άκόμα μεγάλης σκηνής στό τέλος.

Τό έργο άποτελείται από μιά σειρά άνεξάρτητες και φαινομενικά άσύνδετες μεταξύ τους εικόνες, πού περιγράφουν-καταγράφουν τή ζωή του χωρικού και του άστου στόν ίδιο χώρο (ένα χωράφι—δρόμο—άρένα) όπου κυριαρχεί ή έπερχόμενη τεχνολογία πού έφορμά μ' ένα σωρό τρόπους (ήλεκτροφώτιση, τεχνικοί κινηματογράφου, όχήματα επί σκηνής, τηλεόραση κ.ά.) και τελικά θριαμβεύει. Οί σκηνές αυτές, περιγράφουν ομάδες ανθρώπων, μέ σαφώς καθορισμένα ταξικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά. Οί έπαφές τών ομάδων δίνονται μόνο μέσα στό πλαίσιο τών χαρακτηριστικών αυτών κι άποφεύγουν τήν «έπιμειξία»: τεχνικοί, χωρικοί, καλλιτέχνες, άστοί, λούμπεν (85 συνολικά ρόλοι) παραμένουν έπιδειχτικά πολλές φορές άπομονωμένοι (λ.χ. οί «καλλιτέχνες» άστοί μέ τούς —πεινασμένους— χωρικούς κομπάρσους, ή «καλλιεργημένη» φιλόνηρωπη κυρία μέ τίς —πάλι πεινασμένες— χωριάτισσες κ.λπ.).

"Όλες αυτές οί σκηνές, πού έχουν κοινό σημείο «άναφοράς» τήν τρελή γριά Λένα, κορυφώνονται μέ σύγκρουση τών «πραγματι-

κών» (γιά τό θεατή) γεγονότων μέ τό παράφυσικό στοιχείο τής τρέλας. Στην άντίληψη τής τρελής, τό παρελθόν —τραγικό ως μελοδραματικό— είναι διαρκές παρόν πού τό ζει, προβάλλοντας στό περιβάλλον πού έχει —κυριολεκτικά— ν' άντιμετωπίσει, τίς μορφές του προσωπικού της παρελθόντος. Η σύν-κρουση αυτή, έχει σάν άποτέλεσμα νά προχωρήσει κάθε φορά ό θεατής ένα σκαλοπάτι βαθύτερα σέ μιά τραγικότητα πού εκφράζεται μέ τή γελοιοποίηση-άντικατοπτρισμό τής καθημερινής ζωής και τής ειδησεογραφίας τών εφημεριδών.

Τό άθροισμα τών συγκρούσεων, μέ κορύφωση τό πίκνικ (όπου ή σύγκρουση δέν γίνεται μεταξύ τρέλας και λογικής αλλά μεταξύ δύο διαφορετικών «δυσων» τής ίδιας λογικής), φτάνει στό έσχατο όριο γελοιοποίησης τών τρεχάμενων άξιών και τήν «έκτέλεση»—κάθαρση του στοιχείου τής τρέλας: στό τέλος, ή τεχνολογία μιάς χαμογέλαει αϊσιόδοξα. Παράλληλα μέ τήν σύγκρουση, ύπάρχει και μιά ισχυρή σέση: ή άνάπηρη έξουσία-κλήρος (χαρακτηριστικά κουτσός) προσπερνά διαρκώς και «άγνοεί» τήν ύπαρξη του ενός σκέλους

Παθήματα: Τό σκηνικό (Κ. Δημητριάδης)